

Idol

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Bild: Folkets Bio

Rek för åk 6-9

Idol bygger på den sanna historien om palestinske Mohammad Assaf från Gaza som med falskt visum tog sig över gränsen till Egypten för att delta i uttagningarna till arabiska Idol 2013 och slutade som segrare för hela tävlingen. I filmen får vi följa den unge Mohammad Assafs liv från uppväxten i Gaza fram till segern som förvandlade honom till en symbol för hopp och fred inför 100 miljoner tittare och för palestinier i hela världen.

Filmen och läroplanen

Handledningen tar upp hur filmen *Idol* kan kopplas till läroplanen i samhällskunskap för högstadiet. Filmen beskriver hur människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beror på deras socio-ekonomiska bakgrund och de politiska förhållanden man lever under kopplade till aktuella hotbilder och konflikter. Också frågor om medias roll som informationsspridare och underhållare och hur medierna påverkar vår bild av världen är ett tema som filmen ger material till.

Individens roll att påverka samhällsutvecklingen kommer fram i filmen på ett tydligt sätt där musiken både blir en möjlighet att bryta könsrollsmönster och en väg till fred och försoning. Filmen gestaltar ett globalt kulturellt fenomen som Idol ur olika aspekter och är intressant som jämförelse och diskussion kring egna erfarenheter. Rent berättarmässigt är det också spännande att diskutera filmens formspråk där man blandar spelade scener med dokumentära som miljöerna från Gaza och publiken som ser på finalen i Idoltävlingen.

Handling

Idol är uppbyggd i två delar. I den första får vi möta Mohammad i början av 2000-talet när han tillsammans med sin syster och två kompisar sätter ihop ett band. 10-åriga Muhammad och hans 12-åriga syster Nour försöker tillsammans med kompisarna Ashraf och Omar samla ihop pengar till instrument. De är nyfikna och uppfinningsrika. Särskilt Nour som är den modigaste och driver på de andra. De kämpar för att skaffa möjligheter att framträda och så småningom får de engagemang på bröllop och fester där de spelar stående på pyntade lastbilsflak.

Men Mohammads familj drabbas av en stor tragedi när Nour får en svår njursjukdom och bandet splittras. Berättelsen tar oss in i Gazas vardag där våldet är en naturlig del, men där det också finns hopp om en bättre framtid hos de äventyrslystna barnen vi möter. Den starka närvaron förstärks av att filmen delvis är inspelad på plats i Gaza.

När vi i filmens andra del möter Muhammad som vuxen är tonen mörkare. Året är 2012 och Gaza är slaget i spillror efter Israels senaste bombningar. Hopplösheten breder ut sig och Muhammad är frustrerad över situationen i landet, men hoppas fortfarande på en framtid som sångare. Han arbetar nu som taxichaufför och när vi åker runt i hans taxi är spåren efter det senaste kriget med Israel tydliga och bilderna av Gaza är mest stenhögar och ruiner.

Bild: Folkets Bio

Muhammad drömmer fortfarande om att göra karriär med sin sång och vill försöka ta sig till uttagningen till arabiska Idol som äger rum i Kairo. Men gränsen är stängd och det finns många hinder och svårigheter på vägen men också vänliga människor som hjälper honom fram. Filmen följer hans kamp i med- och motgång fram till den slutliga segern i Idoltävlingen.

En uppväxt fylld av våld och drömmar

Skildringen av Muhammads liv och uppväxten i Gaza är full av kontraster. Mot instängdheten på grund av Israels blockad, Hamas repression och konservativa värderingar, ställs de unga huvudpersonernas dröm om framgång.

Muhammad och Nour har en mycket nära relation och Nour ser Muhammads begåvning och försöker sporra honom att göra det yttersta med sin röst som hon anser är för stor för deras begränsade värld i Gaza. ”Vi skall ta oss härifrån. Vi skall bli berömda och förändra världen” säger Nour. Tillsammans drömmer de om att bli berömda och framträda på Operan i Kairo. Deras sång och musik beskriver livsglädje och äventyrslyst i en annars destruktiv omvärld fylld av död och förodelse.

Men barnen gör också motstånd mot den korrupta värld de möter. De jagar en kund som stjal från deras fiskstånd och står upp mot en smugglare som, i stället för att skaffa fram de instrument han utlovat, lurar dem på pengar. När Nour blir sjuk ser vi de ekonomiska svårigheter som familjen har att skaffa hjälp och hur Muhammads desperata försök att skaffa pengar misslyckas. Bandet splittras och trots att Muhammad gör allt för att samla ihop pengar till en ny njure åt Nour dör hon.

- Hur reagerar omvärlden på barnens drömmar om framgång? När de första gången sjunger på gatan? När de försöker ordna en spelning på ett bröllop? När Nour envisas inför föräldrarna med att få fortsätta att spela?

- Beskriv hur vardagen i Gaza ser ut, hur lever man, hur tar man sig fram? Hur har kriget påverkat vanliga familjers möjligheter att leva ett normalt liv?

- Vilka spår ser vi av kriget i Gaza? Hur skildras miljön? Vilka bilder av frihet och instängdhet möter vi i filmen?

- Hur skildrar filmen glädjen och den positiva kraft som ändå finns hos barnen? Hur lyckas de hålla drömmen om framgång vid liv?

- Varför splittras bandet? Varför vill inte Omar vara med i bandet längre? Vilket jobb är det som Mohammed tvingas att ta för att hjälpa Nour? Vad berättar hans jobb om läget i Gaza? Vad tänker Muhammad om sig själv och framtiden när Nour inte längre finns? Hur stämmer våra tankar om hur barn lever i Gaza med den bild som filmen ger? Hur ser deras liv ut? Jämför med hur 11-12-åringar har det i Sverige.

Att göra sin röst hörd

När vi möter Mohammad i filmens andra del hör vi hur en reporter på radion i hans taxi beskriver situationen i Gaza som en katastrof. Taxin passerar kvarter efter kvarter med raserade hus. Mohammad är desperat och söker upp sin vän Asraf för att få honom att hjälpa honom att vara med i Palestinas stjärnor som äger rum i Ramalla på Västbanken utanför Gazas gräns och omöjlig att nå. ”Jag måste ut annars går jag under” säger Mohammad till Asraf. Tillsammans gör de ett ganska misslyckat framträdande på Skype som ändå når ut till en stor publik. Efter flera försök att ta sig över taggtrådsstängslet som omger Gaza tvingar han smugglaren som de mött tidigare att ge

Bild: Folkets Bio

honom ett falskt visum. ”Vår röst måste bli hörd. Ingen vet att vi är flyktingar i vårt eget land” säger Mohammad till Amal, Nours väninna från sjukhuset som övertalar honom att fortsätta sjunga och att försöka ta sig till idoluttagningen i Kairo.

- Hur skildras hopplösheten och den mörkare stämningen i filmens andra del? Vilka påtagliga bilder ser vi av kriget? Vad har hänt med Muhammad sen vi mötte honom som barn? På vilket sätt blir Muhammads resa och försök att ta sig till Kairo och idoltävlingen till en tapper och positiv kraft? Vad är det som driver honom fram till den slutliga segern?

Innan han skall gå upp i finalen som äger rum i Beirut bryter Muhammad ihop och tvekar. När han ringer till sin mor och beklagar sig över hur svårt det är med alla krav som ställs på honom säger hon ” inget kan vara svårare än att leva i Gaza”.

- Vad är det som får honom på andra tankar? Vad är det han ser i de tillbakablickar som filmen skildrar?

Repression, religiös intolerans, trots

Att Nour som är flicka spelar i ett band ses inte med blida ögon av omgivningen och föräldrarna. Fastän det är hon som med sitt mod och sin ihärdighet driver hela projektet är det inte så flickor skall bete sig enligt den religion och de regler som styr. Men Nour är en sann rebell som trotsar det traditionella kvinnoförtrycket i Gaza. Hon klär sig och uppträder som en kille, bär keps och spelar gitarr, men när bandet uppträder är hon ändå tvungen att stå i bakgrunden.

- Hur märks attityden mot flickor i det samhälle som skildras? Hur reagerar Nours föräldrar på att hon spelar i band? Diskutera kring scenen vid middagsbordet när Nour protesterar. Hur diskuterar arrangören för bröllopet när han får veta att Nour skall spela? Vilket stöd får hon av Mohammad?
- Beskriv Nours karaktär: på vilket sätt förhåller hon sig till de regler som flickor i Gaza anses skall följa?
- När Mohammad lyckas skaffa ett falskt visum för att ta sig över gränsen till Egypten möter han sin barndomsvän Omar vid gränsen.

Omar har nu blivit en rättrogen muslimsk soldat som ser som sin plikt att hindra Mohammad från att delta i ett så världsligt arrangemang som Idol.

- Vad sker i mötet mellan Mohammad och Omar? Vad är det som får Omar att låta Mohammad passera? Vad säger han till Mohammad när han låter honom gå?

Populärkultur som kollektiv triumf

Den arabiska Idoltävlingen som vi möter den i filmen är på många sätt en kontrast till den idoltävling vi själva möter i TV i Sverige och i övriga västvärlden. I filmen får vi se hur Muhammads slutframträdande mixas med klipp från den verkliga tävlingen där autentiska och spelade inslag blandas. Människorna i Gaza är inlåsta i ett fängelse, men en extatisk publik både i Palestina och övriga arabvärlden följer tävlingen på storbildsskärm. Muhammads vinst blir inte bara en personlig seger utan också en dröm som går i uppfyllelse för många palestinier runt om i världen som förenas i en kollektiv triumf och känsla av fred och fest. När Muhammad får en biljett till uttagningarna av Ismael, en annan palestinier, är det också en gest av betydelse och gemenskap med Palestina. Genom att använda en talangtävling som alla känner till lyckas filmen få dem i publiken som aldrig varit i ett palestinskt flyktingläger att känna igen sig.

- Drömmen om att bli stjärna finns över hela världen. Vilka likheter och skillnader finns mellan det arabiska Idol som vi möter i filmen och det Idol som vi ser i Sverige? Vilken publik är det som följer Muhammads idolframträdanden? På vilket sätt skiljer sig både deltagare och publik från motsvarigheterna i väst? Varför fick Muhammads seger så stor betydelse för så många människor?

Musik och politik

De sånger som den verkliga Mohammad sjöng och vann med i idoltävlingen och som är samma som är med i filmen, Ali al – Keffiyeh (höj din palestinasjal) och Ya Tir Ya Tair (o, fågel i flykt) blev en hyllning till Palestina och skapade en känsla av enighet och försoning bland alla palestinier som under lång tid plågats av våld och kamp. När Mohammad Assaf framträdde med sina sånger i Hebron, en stad på Västbanken, skickade Israels premiärminister Netanyahu ett kritiskt mail med protester tillsammans med ett youtube-klipp på sångframträdandet till USA:s utrikesminister John Kerry.

Bild:Folkets Bio

Detta eftersom han ansåg att sångerna uttryckte en längtan efter städer som tidigare tillhört Palestina, men som nu tillhörde Israel. Något som enligt honom underminerade den pågående fredsprocessen.

Den verkliga Mohammad Assaf blev genom sin seger inte bara en symbol för Palestina utan för hela Pan Arabien när han framförde musik också från Saudiarabien, Libanon och flera nordafrikanska länder.

Om sin sång har han själv sagt att: ”En revolution är inte bara den som bär geväret, den är konstnärens pensel, kirurgens skalpell, bondens yxa. Alla slåss för sin sak på sitt eget sätt. I dag kämpar jag för Palestina genom min konst och det budskap jag sänder ut”.

Vinsten för den riktige Mohammad Assaf innebar att han blev officiellt utnämnd till fredsambassadör för kultur och konst och kunde resa överallt i världen med undantag av just Gaza som han själv ansåg sig förhindrad att framträda i på grund av Hamas negativa inställning till honom.

- Diskutera kring musik och politiska budskap. Är all musik politisk på något sätt? Stämmer det som Mohammad säger att alla kan verka för det man tror på med de medel man har? Försök komma på några sångare/musiker i dag som har ett tydligt politiskt budskap. Vilka åsikter vill till exempel Beyoncé föra ut med sina framträdanden?

Gaza, en stat i blockad

Det område som skildras i filmen ”Gazaremsan” är en smal kustremsa utmed Medelhavet i den sydvästra delen av det historiska Palestina. Området är 41 km långt samt mellan sex och tolv kilometer brett. I sydväst gränsar remsan mot Egypten och i norr, söder och öster till Israel. Inom området ligger städerna Gaza, Dayr al-Balah, Khan Yunis och Rafah. Gazaremsan styrs idag formellt av den Palestinska myndigheten men i realiteten av Hamas. Området har ca 1,8 miljoner invånare varav många är flyktingar från det tidigare Palestina. Sedan 2007 befinner sig Gaza i blockad av Israel med få möjligheter för invånarna att ta sig ut och även för varor och andra förnödenheter att komma in. Det senaste kriget med Israel 2008-2009 raserade många hus och byggnader och drabbade många civila. Instängdheten i omgivningen markeras i filmen med bilder i vidvinkel där vi ser den smala Gazaremsan placerad mellan mil av taggtrådsstängsel på ena sidan och det

öppna havet på den andra. Bilderna visar både på platsens isolering och hårda, skamfilade miljön där det ändå finns liv och värme. Detta i och med att filmen fokuserar på ett pågående vardagsliv och, i filmens första del, fångar den äventyrliga och lockande barndomskänslan där de kvarter man bor i kan kännas som hela världen.

Mycket av de föreställningar vi har om Gaza har skapats av massmedia.

- Diskutera vad ni tänker på och associerar till när ni hör ordet ”Palestina”.

- Hur känns det att besöka Gaza via filmen? Vad vet vi om hur människor lever där? Bekräftar filmen det vi redan vet, eller ger den oss också en annan bild? Vad är i så fall annorlunda? På vilket sätt ger oss filmen hopp, till skillnad mot många av de bilder vi möter i media?

Om regissören

Hann Abu Assad är känd för sina mer öppett politiska starka och tragiska skildringar av livet i Palestina i skuggan av konflikten Israel-Palestina. Filmerna *Paradise now* (2005) är ett explosivt och närgånget drama med ett oväntat slut om två barndomskamrater som rekryteras för en självmordsbombning i Tel Aviv. Den romantiska och politiskt laddade *Muren* (2013) handlar om en ung palestinsk frihetskämpe som tvingas att arbeta som informatör efter att ha blivit anklagad för samröre med dödsskjutningen av en israelisk soldat samtidigt som han försöker hålla en stor förälskelse vid liv. Både *Paradise now* och *Muren* blev Oscarsnominerade som bästa utländska filmer. *Idol* är en film som i kontrast till de tidigare filmerna har en berättelse som inger hopp, livsglädje och stolthet. En askungesaga där den våldsamma situationen och spåren av kriget mellan Israel och Palestina placerats i bakgrunden som en ständigt pågående verklighet som människorna i tvingas leva i. Hann Abu Assad har själv sagt att Muhammad Assafs seger i *Idol* gladdde honom mer än Oscarsnomineringen för hans film *Muren* samma år.

Tips på fördjupning

Filmer:

The Contest, regi Martin Miehle Renard, Danmark 2013. Om barns rättigheter, kulturkrockar och musik. För åk 6-7.Handledning Filmcentrum

Giraffada regi Rani Massalha, Frankrike, Italien, Palestina 2013.
Om veterinären Yacine och hans tioårige son Ziad som med minimala resurser försöker sköta om djuren på Qalqilya Zoo på Västbanken. Högstadiet
Handledning SFI

Muren, regi Hann Abu Assad, Palestina 2013. En romantisk och politiskt laddad film om en ung palestinsk frihetskämpe som tvingas att arbeta som informatör.
Filmhandledning SFI

A heart from Jenin, regi Cecilia Parsberg, Sverige 2008, dokumentär, åk 9-gymnasiet. En berättelse om Ahmeds hjärta. Ahmed var en palestinsk pojke som levde i flyktinglägret i Jenin, på Västbanken. I november 2005, 12 år gammal, sköts han av en israelisk krypskytt. Hans föräldrar beslöt att donera sonens hjärta till Israel.
Infofolder Filmcentrum.

Produktionsuppgifter

Originaltitel Ya Tayr El Tayer (O fågel i flykt)
Land Palestina, Argentina

Regi Hann Abu Assad
Manus Hann- Abu Assad, Sameh Zoabi
Foto Ehab Assal
Klipp Eyas Salman
Musik Hani Asfari
Scenografi Nael Kanj
Produktion Amia Diab, Ali Jaafar

Tekniska uppgifter

Längd: 100 minuter
Censur: Från 11 år
Språk arabiska
Svensk text
Svensk premiär 2016-05-13
Distribution: Folkets Bio

I rollerna:

Quais Attalah - Mohammad som ung
Hiba Attalah - Nour
Ahmad Quasem - Asraf
Abdel Kareem Barakeh - Omar
Tawfeek Barhom - Mohammad som vuxen

I övriga roller:

Ahmed Al Rokh, Eyad Hourani, Nadine Labaki, Saber Shereim

Redaktion

Text: Eva Westergren
Redaktör: Anna Håkansson
Svenska Filminstitutet, oktober 2016

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.filminstitutet.se/boka-skolbio kan du lära dig mer om hur du hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.